

People's
Health
Movement

Halkların Sağlık Hareketi

Sağlık için Halkların Fermanı

Türkçe

Sağlık İçin Halkların Fermanı

GİRİŞ

1978 yılında, Alma Ata Konferansı'nda 134 üye ülkenin bakanlarıyla birlikte Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve UNICEF, "2000 yılında Herkes için Sağlık" hedefini başarmak için, Temel Sağlık Hizmetleri'ni en iyi araç olarak açıklamıştır.

Maalesef bu rüya asla gerçekleşmedi. Üçüncü dünya halklarının sağlık durumu iyileşmedi. Bazı hallerde daha da kötüleşti. Şimdi ülkeler içinde ve arasında gelişen eşitsizliklerle şekillenmiş bir küresel sağlık kriziyle karşı karşıyayız. Sağlığa yeni tehditler ortaya çıkmaya devam ediyor. Bu durum, insanların özellikle de yoksulların sağlığını gözetleyecek şekilde kaynakların adil dağılımını engelleyen küreselleşmenin olumsuz baskısıyla birleşti.

Sağlık sektöründe, ilk olarak Alma Ata'da tasarlanan temel sağlık hizmeti ilkelerinin uygulanmasındaki başarısızlık, küresel sağlık krizini önemli ölçüde derinleştirdi.

Hükümetler ve uluslararası kuruluşlar bu başarısızlıktan tamamen sorumludur.

Herkes için sağlık hedeflerini kalkınma gündeminin içinde meşru bir alana koymak için ortak uluslararası çabayı inşa etmek şimdi gerekli hale geldi. Bu nedenle, Alma Ata vizyonunun somut bir hale gelmesini sağlamak için; karar vericiler, hükümetler ve özel sektör üzerindeki baskıyı artıracak gerçek, halk-merkezli girişimler güçlendirilmelidir.

Bazı uluslararası örgütler ve sivil toplum hareketleri, hükümet dışı örgütler ve kadın grupları bu hedefe yönelik olarak birlikte çalışmakta. Bu grup diğerleriyle birlikte temel sağlık hizmeti ilkeleri ve halkların bakış açılarını, 4-8 Aralık 2000 tarihlerinde Bangladeş Savar'da Gonosthasthaya Kendra veya GK (Halkların Sağlık Merkezi) kampüsünde gerçekleştirilen "Halkların Sağlık Meclisi"ni örgütledi.

Dünya çapında on sekiz aylık hazırlık hareketinin sonunda 92 ülkeden 1453 katılımcı Meclise geldi. Hazırlık süreci eşi görülmemiş büyük bir ilgiyi ve binlerce köy toplantısını, bölge düzeyinde atölye çalışmalarını ve ulusal olarak bir araya gelen insanların geniş bir kesiminin katılımını ortaya çıkardı.

Meclisteki sınırsız oturumlar beş ana temayı kapsadı: Sağlık, Yaşam ve İyilik Hali; Eşitsizlik, Yoksulluk ve Sağlık; Sağlık Bakımı ve Sağlık Hizmetleri; Çevre ve Yaşamı Sürdürme; ve Önümüzdeki Yol. Tüm dünyadan, mahrumiyet ve hizmet yetersizliği kadar; başarılı insanların girişimleri ve örgüt tanıklıkları da sunuldu. Yüzden fazla eşzamanlı oturum, katılımcılara ana temaların farklı yönlerini geniş ayrıntılarla paylaşma ve tartışma ve onların özel deneyim ve ilgilerini seslendirme imkânı verdi. Beş günlük süreç, katılımcılara, kendilerini kendi sözcükleriyle açıklama imkânı verdi. Sağlık ve adil kalkınmayı, yerel, ulusal ve uluslararası seviyede, karar vericilerin en önemli gündem maddesi yapmak için; kendi hükümetlerinin ve uluslararası örgütlerin başarısızlığını ortaya koydular ve birlikte mücadeleye karar verdiler.

Sorunlar, zorluklar ve paylaşılan deneyimler gözden geçirilerek, Sağlık için Halkların Fermanı formüle edildi ve sonunda onaylandı. Ferman bundan böyle bir dünya vatandaşları hareketinin Alma Ata rüyasını gerçekleştirmek için ortak bir araç olacak.

Sorun ve amaçlarımızı paylaşan herkesi, fermanı imzalayıp uygulayarak bize katılmaya davet ediyoruz.

ÖNSÖZ

Sağlık toplumsal, ekonomik ve politik bir konudur ve hepsinden de öte temel bir insan hakkıdır. Yoksul ve dışlanmış insanların ölümlerinin ve hastalıklarının kökünde eşitsizlik, yoksulluk, sömürü, şiddet ve adaletsizlik bulunmaktadır. 'Herkes için sağlık' güçlü çıkarlara karşı mücadele etmeyi, küreselleşmeye karşı çıkmayı, politik ve ekonomik önceliklerin büyük ölçüde değiştirilmesini gerektirir. Bu Ferman daha önce sesleri hemen hemen hiç duyulmayan insanların bakış açısını ortaya koyuyor. İnsanları kendi öz çözümlerini geliştirmeleri ve sorumlu yerel otoriteler, ulusal hükümetler, uluslararası örgütler ve kurumları ele geçirmeleri / tutmaları yönünde teşvik ediyor.

BAKIŞ AÇISI

Daha iyi bir dünya –herkes için sağlığın bir gerçeklik olduğu bir dünya; tüm yaşama ve çeşitliliğe saygı duyan, değer veren ve onu kutlayan bir dünya; insanların yeteneklerinin ve hünelerinin birbirlerini zenginleştirmek için geliştirilmesini ve değerlendirilmesini mümkün kılan bir dünya; hayatımızı şekillendiren kararların insanların sesleriyle yönlendirildiği bir dünya- düşümüzün kalbinde adalet, ekolojik olarak sürdürülebilir gelişme ve barış yatmaktadır.

Mevcut olan, bu düşü gerçekleştirebilmek için gerekenden daha fazladır.

SAĞLIK KRİZİ

"Hastalık ve ölüm bizi her gün öfkeliyor. Hastalanan ya da ölen insanlar olduğu için değil. Öfkeliyiz, çünkü pek çok hastalığın ve ölümlerin temelinde bizlere dayatılan ekonomik ve sosyal politikalar yatıyor."

(Orta Amerika'dan bir ses)

Geçtiğimiz on yıllarda, dünya çapındaki ekonomik değişimler insanların sağlığını, sağlık güvencesine ve diğer sosyal hizmetlere erişimlerini önemli ölçüde etkiledi.

Dünyadaki benzersiz zenginlik seviyelerine rağmen, yoksulluk ve açlık büyüyor. Zengin ve yoksul uluslar arasındaki uçurum büyüyor, aynı şekilde ülkeler, toplumsal sınıflar, kadın ve erkek, genç ve yaşlı arasındaki eşitsizlikler de derinleşiyor.

Dünya nüfusunun büyük bir oranı hala gıdaya, eğitime, temiz içme suyuna, sağlıklı bir çevreye, barınağa, toprağa ve tabii kaynaklara, işe ve sağlık hizmetlerine erişim gücünü çekiyor. Ayrımcılık etkili olmaya devam ediyor. Buysa hem hastalıkların açığa çıkmasında hem de sağlık hizmetine erişimde etkili oluyor.

Gezegenin doğal kaynakları alarm derecesinde tüketilmekte. Sonuç olarak açığa çıkan çevresel tahribat herkesin, özellikle de yoksulların sağlığını tehdit ediyor. Kitle imha silahları hala büyük bir tehdit olarak dururken yeni gerilimler üzerinden bir kabarış yaşanmakta.

Dünyamızın kaynakları, gittikçe, kendi kişisel karlarını maksimize etmek isteyen bir avuç insanın elinde yoğunlaşıyor. Neoliberal siyasi ve ekonomik politikalar küçük bir grup güçlü hükümet ve Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu ve Dünya Ticaret Örgütü gibi uluslararası kurumlar tarafından üretiliyor. Bu politikaların, ulus üstü şirketlerin kurnasız faaliyetleriyle birlikte, hem Kuzey hem de Güney'deki halkların yaşamları, geçimleri, sağlıkları ve refahı üzerinde yıkıcı etkileri yaşanmaktadır.

Kamu hizmetleri insanların ihtiyaçlarını karşılamıyor, hiç karşılamıyor çünkü hükümetlerin sosyal bütçelerdeki kesintilerin bir sonucu olarak bozuluyorlar. Sağlık hizmetleri daha az ulaşılabilir, daha dengesiz dağıtılan ve daha uygunsuz bir hale geliyor.

Özelleştirme sağlık hizmetinin ulaşılabilirliğinin altını oyuyor ve eşitliğin zorunlu ilkelerini tasfiye ediyor. Önlenbilir hastalıkların varlığını sürdürmesi, verem ve sıtma gibi salgın-hastalıkların yeniden dirilmesi, HIV/AIDS gibi yeni salgınların ortaya çıkması ve yayılması dünyamızın eşitlik ve adalet ilkelerine dönük taahhütleri yerine getiremediğinin açık bir göstergesi.

SAĞLIK İÇİN HALKLARIN FERMANININ İLKELERİ

- Bir insanın rengine, etnik kökenine, dinine, cinsiyetine, yaşına, yeteneklerine, cinsel yönelimine ve sınıfına bakılmaksızın mümkün olan en yüksek sağlık ve refah seviyesine erişmesi temel bir insan hakkıdır.
- Sağlıkla ilgili politikaların oluşturulmasında, 1978 Alma Ata Deklarasyonunda tasarlanan evrensel, kapsamlı Temel Sağlık Hizmetleri'nin ilkeleri temel alınmalıdır. Sağlığa ve sağlık hizmetine daha eşit, katılımcı ve sektörler arası bir yaklaşım şimdi her zamankinden daha çok gereklidir.
- İnsanların ödeme gücüne değil, ihtiyaçlarına göre nitelikli sağlık bakımı, eğitim ve diğer sosyal hizmetlere ulaşmasını temin etmek hükümetlerin temel bir sorumluluğudur.
- Tüm sağlık ve sosyal politika ve programların oluşturulması, uygulanması ve değerlendirilmesinde halkın ve halk örgütlerinin katılımı zorunludur.
- Sağlık temel olarak politik, ekonomik, toplumsal ve fiziksel çevre tarafından belirlenir ve eşitlik ve sürdürülebilir kalkınmayla birlikte yerel, ulusal ve uluslararası politika üretiminin temel önceliklerinden biri olmalıdır.

EYLEM İÇİN BİR ÇAĞRI

Küresel sağlık kriziyle mücadele etmek için her seviyede –bireysel, toplumsal, ulusal, bölgesel ve küresel- ve her alanda eyleme geçmemiz gerekiyor. Aşağıda sunulan talepler eylem için bir zemin teşkil ediyor.

SAĞLIK BİR İNSAN HAKKIDIR

Sağlık bir toplumun eşitlik ve adalet taahhüdünün bir yansımasıdır. Sağlık ve insan hakları ekonomik ve politik kaygılara üstün gelmelidir.

Bu Ferman dünya halklarını:

- Sağlık hakkını uygulamaya dönük tüm girişimleri desteklemeye,
- Hükümetlerin ve uluslar arası örgütlerin sağlık hakkına saygı gösteren politika ve pratikleri yeniden geliştirmelerini, uygulamalarını ve uygulatmalarını talep etmeye,
- Hükümetleri sağlık hakkını ve diğer insan haklarını anayasal ve diğer yasal düzenlemelere dahil etmeye zorlamak için geniş tabanlı popüler halk hareketleri inşa etmeye,
- Halkın sağlık ihtiyaçlarının kar amacı için sömürülmesine karşı savaşılmaya çağırır.

SAĞLIĞIN DAHA GENİŞ UNSURLARINI ELE ALMAK

Ekonomik mücadeleler

Ekonominin halkın sağlığı üzerinde çok büyük bir etkisi vardır. Eşitliğe, sağlığa ve toplumsal refaha öncelik veren ekonomi politikaları ekonomi kadar halkın sağlığını da geliştirebilir.

Ulusal hükümetler ve uluslar arası organizasyonlar tarafından, kapitalist ihtiyaçlara cevap vermek üzere dayatılan politik, mali, tarımsal ve endüstriyel politikalar insanları/halkı kendi yaşamlarına ve geçimlerine yabancılaştırmaktadır. Ekonomik küreselleşme ve liberalizasyon süreçleri uluslar arasında ve içinde eşitsizlikleri artırmıştır.

Dünyanın pek çok ülkesi ve özellikle en güçlü olanları, ekonomik yaptırımlar ve askeri müdahaleler de dahil olmak üzere, kaynaklarını halkların yaşamı üzerinde yıkıcı etkiler de bırakarak kendi pozisyonlarını pekiştirmek ve geliştirmek için kullanıyorlar.

Bu Ferman dünya halklarını:

- Dünya Ticaret Örgütü'nün ve küresel ticaret sisteminin insanların sosyal, çevresel, ekonomik haklarına ve sağlık hakkına artık daha fazla zarar vermeyecek ve Güney ülkeleri lehine pozitif ayrımcılık uygulamaya başlayacak şekilde değiştirilmesi/dönüştürülmesini talep etmeye, (ki kamu sağlığını korumak için, böylesi bir dönüşüm Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları (TRIPS) anlaşması ve patentler gibi entelektüel mülkiyet rejimlerinin de değişimini içerir)
- Üçüncü Dünya'nın borçlarının iptalini talep etmeye,
- Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu'nun, gelişmekte olan ülkelerin haklarını ve çıkarlarını savunacak ve ilerletecek şekilde radikal bir dönüşümünü talep etmeye,
- Ulus Ötesi Şirketlerin insanların sağlığı üzerinde olumsuz etkide bulunmasını, işgücünü sömürmesini, çevreyi tahrip etmesini ve ulusal egemenliği ihlal etmesini engelleyecek etkin bir denetimini talep etmeye,
- Hükümetlerin pazarın talebine göre değil insanların ihtiyaçlarıyla uyumlu tarımsal politikalar uygulamalarını, böylece gıda güvenliğini ve gıdaya adil erişimi güvence altına almayı sağlamaya,
- Ulusal hükümetlerin entelektüel mülkiyet yasalarında kamu sağlığı haklarını korumak için hareket etmelerini talep etmeye,
- Uluslararası spekülasyon sermaye hareketlerinin kontrolü ve vergilendirilmesini talep etmeye,
- Tüm ekonomi politikalarının sağlığa, adalete, toplumsal cinsiyete ve çevresel etki değerlendirmelerine tabi olmalarında ve yaptırım sağlamak için uygulanabilir düzenleyici ölçütleri içermelerinde ısrar etmeye,
- Büyüme-merkezli ekonomi teorilerine karşı mücadele edip yerine insancıl ve sürdürülebilir toplumlar yaratan alternatifler koymaya çağırır. Ekonomik teoriler çevresel sınırlamaları, adalet ve sağlığın esaslı önemini ve ödenmemiş emeğin payını, özellikle tanınmayan kadın işgücünü tanımalıdır.

Sosyal ve politik mücadeleler

Kapsamlı sosyal politikalar insanların yaşamları ve geçimleri üzerinde olumlu etkiye sahiptir. Ekonomik küreselleşme ve özelleştirme toplumları, aileleri ve kültürleri çok büyük bir yıkıma sürüklemektedir. Kadınlar her yerde toplumsal dokunun ve toplumların sürdürülmesinde hayati bir role sahiptir ama çoğunlukla onların temel ihtiyaçları yok sayılmakta ya da inkar edilmektedir ve hakları ve kişiliklerine saldırılmaktadır.

Kamusal kurumların altı oyulmakta ve bu kurumlar zayıflatılmaktadır. Kamusal kurumların pek çok sorumluluğu halka karşı pek fazla sorumluluk duymayan özel sektöre, özellikle şirketlere ya da diğer ulusal ve uluslar arası kuruluşlara devredilmektedir. Bunun yanında, muhafazakar ve köktenci güçler yükselirken siyasi partilerin ve sendikaların gücü önemli ölçüde zayıflamaktadır.

Siyasi örgütlenmelerde ve sivil yapılarda katılımcı demokrasi hakim gelmelidir. Şeffaflığın ve sorumluluğun sağlanması ve geliştirilmesi acil bir ihtiyaçtır.

Bu Ferman dünya halklarını:

- Halkın tam katılımıyla kapsayıcı sosyal politikaların geliştirilmesi ve uygulanmasını talep etmeye ve desteklemeye,
- Tüm kadınların ve erkeklerin çalışma, geçim, ifade özgürlüğü, siyasi katılım, din tercihi, eğitim ve şiddete uğramamaya dönük eşit haklara sahip olmasını sağlamaya,
- Hükümetlere dışlanmış grupların fiziksel, zihinsel ve ruhsal sağlıklarını ve diğer insan haklarını koruyacak ve geliştirecek yasalar çıkarmaları ve uygulamaları konusunda baskı yapmaya,
- Eğitim ve Sağlıkın siyasi gündemin üst sırasında yer almasını talep etmeye, (-ki bu tüm çocuklar ve yetişkinler için, özellikle de kız çocukları ve kadınlar için, özgür ve zorunlu nitelikli eğitim ve okul öncesi nitelikli eğitim ve bakım için bir çağrıdır)
- Çocuk bakım hizmetleri, gıda dağıtımı ve barınma/konut sağlanması gibi kamu kurumu faaliyetlerinin bireylerin ve toplumun sağlığı yararına işlemesini talep etmeye,
- İnsanların zorla topraklarından, evlerinden ve işlerinden uzaklaştırılmalarıyla sonuçlanan politikaları kınamaya ve geri püskürtmeye,
- Bireylerin hak ve özgürlüklerini, özellikle de kadınların, çocukların ve azınlıkların yaşamlarını tehdit eden köktenci güçlere karşı çıkmaya,
- Seks turizmine ve küresel kadın ve çocuk trafiğine karşı çıkmaya çağırır.

Çevre mücadeleleri

Su ve hava kirliliğinin, hızlı iklim değişiminin, ozon tabakasının delinmesinin, nükleer enerji ve atıkların, toksik kimyasallar ve pestisidlerin (böcek ilaçları, zehirler), biyolojik çeşitliliğin kaybının, ormansızlaşma ve toprak erozyonunun insan sağlığı üzerinde çok kapsamlı etkileri vardır. Bu yıkımın kökünde doğal kaynakların sürdürülemez sömürsünün, uzun dönemli bütünsel bir bakış açısının yokluğu, bireyci ve kar hirsına dayalı davranışların yaygınlığı ve zenginlerin aşırı tüketimi bulunmaktadır.

Bu Ferman dünya halklarını:

- Ulus üstü ve ulusal şirketleri, kamu kuruluşlarını ve askeri güçleri insanların sağlığı ve çevre üzerindeki yıkıcı ve tehlikeli faaliyetlerinden dolayı sorumlu tutmaya,
- Kalkınma projelerinin sağlık ve çevre kriterlerine göre değerlendirilmesini ve sağlık ve çevre için tehlike arz eden teknoloji ve politikalara karşı önlemler ve sınırlamalar getirilmesini (ihtiyatlılık ilkesi) talep etmeye,
- Hükümetlerin, kendi bölgelerinde, tehlikeli ve uygunsuz teknoloji ve yöntemler uygulamaksızın sera gazlarının salınımının kısıtlanması konusunda uluslararası iklim değişikliği anlaşmalarında belirtilenden daha sıkı kısıtlamalara gitmesini talep etmeye,
- Zararlı sanayi kollarının ve toksik ve radyoaktif atıkların yoksul ülkelere ve marjinalize (hiç sayılan, öteki) toplumların yaşadığı bölgelere taşınmasına karşı çıkmaya ve çöp üretimini asgariye indiren çözümleri desteklemeye,
- Hem Kuzey'de hem Güney'de aşırı tüketimci ve sürdürülemez yaşam biçimlerini engellemeye; Zengin ve sanayileşmiş ülkelere tüketimlerini ve atık üretimlerini % 90'a düşürmeleri yönünde baskı yapmaya,
- Mesleki sağlık ve güvenliği sağlayacak ve çalışma koşullarının işçi-merkezli kontrolünü de içeren önlemler talep etmeye,

- İşyerinde, toplum yaşamında ve evlerde kazaları ve yaralanmaları engelleyecek önlemler talep etmeye,
- Yaşam üzerindeki patentleri reddetmeye, geleneksel ve yerli bilgi birikiminin ve kaynaklarının bio-korsanlığına karşı çıkmaya,
- Çevresel ve toplumsal ilerlemenin insan-merkezli, toplum temelli göstergelerini geliştirmeye; toplumun sağlık seviyesinin ve çevrenin zarar görmesini önleyecek düzenli denetimlerin geliştirilmesi ve uygulanması için baskı yapmaya çağırır.

Savaş, şiddet, çatışma ve doğal afetler

Savaş, şiddet, çatışma ve doğal afetler toplumları yıkıma uğratmakta ve insan onurunu zedelemektedir. Bunların insanlar, özellikle de kadın ve çocuklar üzerinde fiziksel ve ruhsal çok büyük etkileri vardır. Artan silahlanma, uluslararası ahlaksız ve saldırgan silah ticareti toplumsal, politik ve ekonomik istikrarın ve kaynakların sosyal alana aktarılmasının olanaklarını tüketmektedir.

Bu Ferman dünya halklarını:

- Barış ve silahsızlanma hareket ve kampanyalarını desteklemeye,
- Saldırlara; kitle imha silahlarının ve tüm kara mayınları da dahil diğer silahların geliştirilmesine, üretilmesine, test edilmesine ve kullanımına karşı çıkan kampanyaları desteklemeye,
- İnsanların, özellikle de iç savaş ve soykırım yaşamış ülkelerdekilerin adil ve kalıcı bir barış için girişimlerini desteklemeye,
- Çocuk asker kullanılmasını, kadın ve çocukların öldürülmesini, suistimal edilmesini, tecavüze ve işkenceye uğramasını kınamaya,
- İnsan onuruna karşı en yıkıcı araçlardan biri olan işgalin sona ermesini talep etmeye,
- İnsani yardım müdahalelerinin militarizasyonuna karşı çıkmaya,
- Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin demokratik bir işleyişe kavuşacak şekilde radikal bir dönüşümünü talep etmeye,
- Birleşmiş Milletlerin ve tek tek devletlerin sivil insanların sağlığına zarar veren bir saldırı aracı olarak kullanılan tüm yaptırımlara son vermelerini talep etmeye,
- Silahsızlanmış sahalar, bölgeler, şehirler, toplumlar ve mahalleler ilan etmeye dönük bağımsız ve halk-tabanlı girişimleri desteklemeye/teşvik etmeye,
- Özellikle erkeklerde şiddetin ve saldırgan davranış biçimlerinin engellenmesi ve azaltılması ve bir arada barış içinde yaşamak için yürütülen kampanyaları desteklemeye,
- Doğal afetlerin önlenmesi ve ardından gelen insani yıkımın azaltılması için yürütülen kampanya ve eylemleri desteklemeye çağırır.

İNSAN-MERKEZLİ BİR SAĞLIK SEKTÖRÜ

Bu Bölüm insanların ödeme gücüne bakılmaksızın, evrensel (herkese) ve kapsayıcı temel sağlık hizmeti sağlanması çağrısı yapmaktadır. Sağlık hizmetleri demokratik ve yükümlü / sorumlu –ve bunu başarabilecek mali kaynağa sahip- olmalıdır.

Bu Ferman dünya halklarını:

- Sağlık hizmetlerini özelleştiren ve metalaştıran uluslar arası ve ulusal politikalara karşı çıkmaya,

- Hükümetlerin sağlık sorunlarına en etkin yanıt olarak kapsamlı Temel Sağlık Hizmetlerini geliştirmesi, finanse etmesi ve sağlaması; ve kamu sağlık hizmetlerini herkesin sağlık hizmetine özgürce erişimini sağlamak için örgütlenmesini talep etmeye,
- Hükümlere ulusal sağlık ve ilaç politikaları üretmeleri, uygulamaları ve uygulatmaları için baskı yapmaya,
- Hükümetlerin kamu sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesine karşı çıkmalarını ve yardım kuruluşları ve STK'ların medikal servisleri de dahil özel ilaç sektörünün etkin denetimini sağlamalarını talep etmeye,
- Dünya Sağlık Örgütü'nün sağlık mücadelelerine yoksulların yararını benimseyecek şekilde yanıt verecek, tepeden yaklaşımlardan uzak duracak, kurumlar arası işbirliğini sağlayacak, Dünya Sağlık Meclisi'ne halk örgütlenmelerini de dahil edecek ve şirketlerin çıkarlarından bağımsızlığı sağlayacak şekilde radikal bir dönüşümünü talep etmeye,
- Sağlıkta hasta ve tüketici hakları da dahil her alanındaki karar alma mekanizmalarında halkın iktidarını ve kontrolünü teşvik edecek eylemleri teşvik etmeye, desteklemeye ve bu eylemlere katılmaya,
- Geleneksel ve bütünsel tedavi sistemlerini, pratisyen hekimleri ve onların Temel Sağlık Hizmetine katılımını desteklemeye, kabul ve teşvik etmeye,
- Sağlık personelinin eğitiminde, daha sorun-yönelimli ve pratik-temelli bir hale gelmelerini, küresel sorunların kendi toplumlarındaki etkilerini daha iyi anlamalarını ve toplumla iç içe, topluma ve çeşitliliklerine saygılı bir şekilde çalışmalarının teşvikini sağlayacak değişiklikler talep etmeye,
- Medikal ve sağlık teknolojilerini (ilaçlar da dahil) gizlilikten kurtarmaya ve bunların halkın sağlık ihtiyaçlarına tabi kılınmasını talep etmeye,
- Genetik araştırmalar da dahil sağlık araştırmalarının ve ilaçların geliştirilmesinin ve üretken teknolojilerin sorumlu kurumlar tarafından katılımcı ve ihtiyaç-temelli bir mantıkla uygulanmasını (Bu, halk –ve kamu sağlığı- eksenli ve evrensel etik ilkelere saygılı olmalıdır) talep etmeye,
- Çocuk yapmayla ilgili ve cinsel tercih ve kararlarda insan haklarını desteklemeye ve toplum içindeki zoraki tüm önlem ve aile planlaması politikalarına karşı çıkmaya çağırır.

SAĞLIKLI BİR DÜNYA İÇİN HALKIN KATILIMI

Güçlü halk örgütlenmeleri ve hareketleri demokratik, şeffaf ve sorumlu karar-alma süreçleri için temel bir önem taşıyorlar. Halkın sivil, siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel haklarının sağlanması açısından elzem bir rolleri var. Hükümetler sağlığa ve insan haklarına daha adil bir yaklaşımın teşvikinde öncelikli sorumluluğa sahipken, politika üretiminde halkın iktidarının ve kontrolünün sağlanmasında ve bunun uygulanmasının takibinde sivil toplum grupları ve hareketlerinin büyük bir çoğunluğu ve medya önemli bir role sahiptir.

Bu Ferman dünya halklarını:

- Çözümleme ve eylem için bir temel yaratmak amacıyla halk örgütleri kurmaya ve bunları güçlendirmeye,
- Kamu hizmetlerinin her düzeydeki karar alma mekanizmalarına halkın dahil olmasını yüreklendiren eylemleri teşvik etmeye, desteklemeye ve bu eylemlere katılmaya,
- Sağlıkla ilgili yerel, ulusal ve uluslar arası forumlarda halk örgütlerinin temsil edilmesini talep etmeye,
- Dünya çapında halk-merkezli dayanışma ağlarının kurulması yoluyla katılımcı demokrasiye dönük girişimleri desteklemeye çağırır.

Halkların Sağlık Meclisi ve Ferman

Halkların Sağlık Meclisi (HSM) fikri on yılı aşkın zamandır tartışılıyordu. 1998'de bir grup örgüt HSM sürecini başlattı ve 2000'in sonunda Bangladeş'te yapılacak büyük bir uluslararası Meclis toplantısı planlamaya başladı. Bölgesel çalışma gruplarında bir dizi Meclis öncesi ve sonrası girişiminde bulunuldu, halkın sağlıkla ilgili öyküleri toplandı ve bir Sağlık için Halkların Fermanı taslağı oluşturuldu.

Mevcut ferman dünyanın dört bir yanından insanların ve toplumsal örgütlenmelerin fikirleriyle oluşturulmuş ve Aralık 2000'de Bangladeş Savar'daki Meclis toplantısında imzaya açılmıştır.

Ferman ortak isteklerimizin, daha güzel ve daha sağlıklı bir dünya hedefimizin ve radikal eylem çağrımızın bir ifadesidir. Küresel bir sağlık hareketi ve başka ağılar ve koalisyonlar oluşturmak için bir mücadele aracıdır.

Bize Katılın - [Fermanı İmzalayın](#)

Tüm bireyleri ve örgütleri bu küresel harekete katılmaya çağırıyor ve sizi Sağlık için Halkların Fermanı'nı imzalayıp uygulanmasına yardım etmeye çağırıyoruz.

Küresel Sekreteryası

Email: secretariat@phmovement.org

Web: www.phmovement.org

Düzeltilme

Fermanın onaylandığı 8 Aralık 2000 gününden sonra, Ekonomik mücadeleler başlığı altındaki 1 ve 2 no'lu maddelerin Dünya Ticaret Örgütü'nün toplumsal şartlarını onaylamak şeklinde yorumlanabileceği uyarısı geldi. Bu durumu telafi etmek amacıyla bu iki paragraf HSM'nin DTÖ'nün ve küresel ticaret sisteminin değiştirilmesini istediği şekilde, birleştirilerek düzeltilti.

Savaş, Şiddet ve Çatışma bölümü doğal afetleri de kapsayacak şekilde düzeltilti. Bu versiyonda 5 numarada yer alan yeni bir eylem noktası belirlendi ve işgal bitirilmesi talebi de Ferman'a eklendi. 7 ve 8 numaralı eylem noktaları tüm baskıların kaldırılması şeklinde değiştirildi. 11 numarayla eklenen bir başka eylem noktası da doğal afetler oldu.